

ŽÁRLIVOST V PARTNERSKÝCH VZTAZÍCH: VLIV VĚKU A POČTU PŘEDCHOZÍCH VZTAHŮ

Teoretická část:

Žárlivost je negativní emoční stav, který vzniká jako reakce na vnímanou hrozbu ztráty. Na rozdíl od závisti, která se vztahuje k touze po něčem, co vlastní jiní, žárlivost souvisí s obavami ze ztráty něčeho, co už jedinec má (Demirtaş & Dönmez, 2006).

Partnerská žárlivost je pak definována jako pocit úzkosti partnerů heterosexuálních i homosexuálních, který vyrůstá z nejistoty o citech milované osoby. Je zaměřena vůči třetí osobě nebo osobám, které jsou vnímány jako ohrožující (Hartl, 2004). Nejčastěji se vyskytuje v romantických vztazích, ale může se objevit i v jakýchkoliv jiných, pro daného jedince významných vazbách, například mezi přáteli nebo v rodině.

Žárlivost v partnerských vztazích je častým předmětem výzkumu. Většina z nich se soustředí na genderové rozdíly v jejím prožívání (Güçlü et al., 2017) nebo její vliv na dynamiku vztahu z hlediska emoční a kognitivní složky (Knobloch, Solomon & Cruz, 2001). Další studie (Demirtaş & Dönmez, 2006) ukázala, že věk je významným faktorem ovlivňujícím žárlivost – starší jedinci vykazovali nižší úroveň žárlivosti, přičemž věk spolu s délkou vztahu a sebevědomím ovlivňoval strategie jejího zvládnutí. Možným vysvětlením je, že starší lidé mají více zkušeností ve vztazích, což může vést k menší míře jejího prožívání.

Ačkoliv existuje řada studií zaměřujících se na různé vlivy žárlivosti, souvislost mezi počtem předchozích vztahů a mírou prožívané žárlivosti dosud nebyla dostatečně prozkoumána. Tento výzkum se zaměří právě na tento aspekt, přičemž zohlední věk a pohlaví (jako kovariát pro zvýšení přesnosti modelu) respondentů.

Analytická část:

Práce vychází z dat získaných v projektu *Škála žárlivosti v partnerském vztahu*, který byl realizován studenty v rámci kurzu Psychometrika 1 v akademickém roce 2016/2017. Šetření se zúčastnilo 410 respondentů. Ověřujeme negativní korelaci mezi počtem předchozích vztahů a mírou žárlivosti. Jak již bylo uvedeno, studie (Demirtaş & Dönmez, 2006) ukazuje, že s přibývajícím věkem žárlivost klesá. Na základě této skutečnosti jsme předpokládali, že

podobný trend bude patrný i v souvislosti s počtem předchozích vztahů – tedy, že lidé s větší vztahovou zkušeností budou méně žárliví.

K ověření platnosti hypotézy použijeme **lineární regresivní analýzu**, která se používá k modelování vztahu mezi dvěma (nebo více) proměnnými a umožňuje predikovat hodnoty závislé proměnné na základě hodnoty nezávislých proměnných.

Proměnné použité v modelu:

Závislá proměnná:

- **Žárlivost v partnerských vztazích** v podobě hrubého skóru, které vzniklo součtem bodů jednotlivých položek dotazníku zaměřených na různé aspekty žárlivosti (hodnoty se pohybují v intervalu 20–80)

Regresory:

- **Počet předchozích vztahů** – respondenti uváděli počet svých minulých vztahů, přičemž nejvyšší uvedená hodnota byla 10 (škála tedy zahrnuje hodnoty od 0 do 10)
- **Věk** (v letech)

Kovariát:

- **Pohlaví**

Interpretace výsledků:

Z tabulky č. 1 můžeme vyčíst, že náš model je schopen vysvětlit pouze 9,74 % rozptylu závislé proměnné, což je relativně nízká hodnota. Něco přes 90 % variability je způsobeno jinými faktory, které v modelu zahrnuty nejsou. Přesto je model jako celek statisticky významný ($F [3, 406] = 14,6$; $p < 0,001$), což indikuje minimální pravděpodobnost náhodného vzniku výsledků.

Tabulka č. 1: Přehled míry vysvětlené variance a statistické významnosti modelu

R²	R²ADJ.	F	df1	df2	P-hodnota
0.0974	0.0907	14.6	3	406	<.001

V dalším kroku jsme se zaměřili na to, jak jednotlivé regresory ovlivňují predikční schopnost modelu. Ukázalo se, že věk má největší efekt, následovaný počtem předchozích vztahů. Oba regresory přitom tedy zpřesňují model, zatímco pohlaví neprokázalo statisticky významný vliv.

Tabulka č. 2: Míra účinku jednotlivých regresorů modelu a jejich statistická významnost

Regresor	SS (Sum of squares)	F	P-hodnota	Míra účinku (Parciální η^2)
Počet vztahů	481.2	5.45	0.020	0.013
Věk	2417.8	27.39	<.001	0.063
Pohlaví	89.6	1.01	0.314	0.002

Staticky významné regresory (s p -hodnotou menší než 0,05) jsou vyznačeny červenou barvou.

Nestandardizované regresní koeficienty β v tabulce č. 3 ukazují, že za každý jeden absolvovaný vztah se hrubé skóre na škále žárlivosti v průměru snížilo o téměř 0,8 bodu. Věk má také negativní vliv, což znamená, že za každou jednotku věku (tj. za každý 1 rok) se hrubé skóre na škále žárlivosti v průměru snížilo o 0,25 bodu (tj. o čtvrtinu bodu). Naopak mezi muži a ženami nejsou v míře žárlivosti zásadní rozdíly (přestože výsledky ukazují, že ženy v průměru dosáhly na škále žárlivosti o 1,132 bodu nižšího skóre než muži).

Tabulka č. 3: Regresivní koeficienty

Regresor	Koeficient β Nestandardizovaný	Koeficient β Standardizovaný	T-statistika	P-hodnota
Intercept	49.025		31.27	<.001
Počet vztahů	- 0.798	-0.114	- 2.33	0.020
Věk	- 0.235	- 0.256	- 5.23	<.001
Pohlaví (ženy)	- 1.132	- 0.115	- 1.01	0.314

Staticky významné regresory (s p -hodnotou menší než 0,05) jsou vyznačeny červenou barvou.

Závěrem můžeme konstatovat, že naše hypotéza byla potvrzena, tedy že s rostoucím počtem předchozích vztahů klesá míra prožívané žárlivosti. Stejný negativní vztah byl prokázán i u věku, což naznačuje, že s věkem a zkušenostmi získanými v průběhu života může docházet k menší intenzitě žárlivosti v partnerských vztazích.

Nicméně, i když jsou tyto vztahy statisticky významné, jejich praktický vliv je poměrně zanedbatelný. Například, za 5 let věku by se skóre na škále žárlivosti snížilo pouze o 1,25 bodu. Tento malý efekt je v souladu s tím, že náš model vysvětluje pouze 9,74 % rozptylu v datech. Lze tedy předpokládat, že existují i další významné faktory, které ovlivňují intenzitu prožívané žárlivosti, ale v tomto modelu nebyly zahrnuty.

Literatura

Demirtaş, H. A., & Dönmez, A. (2006). Jealousy in close relationships: Personal, relational and situational variables. *Turkish Journal of Psychiatry*, 17(3), 181-191.

Güçlü, O., Şenormancı, Ö., Şenormancı, G., & Köktürk, F. (2017). Gender differences in romantic jealousy and attachment styles. *Psychiatry and Clinical psychopharmacology*, 27(4), 359-365.

Hartl, P. (2004). *Stručný psychologický slovník*. Portál

Knobloch, L. K., Solomon, D. H., & Cruz, M. G. (2001). The role of relationship development and attachment in the experience of romantic jealousy. *Personal Relationships*, 8(2), 205-224.